

Йохан Волфганг фон
ГЬОТЕ

Родства
по избор

Поетичен роман, превърнал се
в образец за световна класика

Апограф

Johann Wolfgang von Goethe
Die Wahlverwandtschaften

Йохан Волфганг фон Гьоте
Родства по избор

©Людмила Костова, превод, 2018

©Биляна Славкова, дизайн на корицата, 2018

©*Алто* – запазена марка на „Алто комюникейшънс
енд пбблишинг“ ООД, 2018

ISBN 978-954-2962-60-1

Йохан Волфганг фон
ГЬОТЕ

Родства по избор

Аностроп

София, 2018

ПЪРВА ЧАСТ

Първа глава

Едуард – нека наречем така един богат барон в разцвета на годините му – беше прекарал в своя разсадник, занимавайки се с присаждане на свежи калеми на млади фиданки, най-приятните часове на един априлски следобед. Той тъкмо бе приключил със заниманието си и прибираще инструментите в калъфа, като оглеждаше доволен резултата от своята работа, когато градинарят дойде при него, възхитен и той на свой ред от усърдието на господаря си.

– Да си виждал жена ми? – попита Едуард, като се нахрани да тръгва.

– Ей там, при новия парк – отвърна градинарят. – Къщичката с мъха до отвесната скала срещу замъка е вече готова. Всичко е много красиво и непременно ще се хареса на ваша милост. Има забележителна гледка: долу – селото, малко по-вдясно – църквата, като над кулата ѝ може да се вижда и по-нататък, насреща – замъкът и градините.

– Много добре – отвърна Едуард, – само на няколко крачки от тук ще мога да наблюдавам работниците.

– Освен това – продължи градинарят – отдясно се разкрива долината и погледът се простира далеч над тучната ливада с дърветата. Пътеката нагоре по скалата е много живописна. Милостивата госпожа ги разбира тези неща; истинско удоволствие е да се работи под нейно ръководство.

– Иди при нея – каза Едуард – и я помоли да ме почака. Кажй ѝ, че искам да разгледам новите ѝ творения и да им се порадвам.

Градинарят бързо се отдалечи, а малко след него тръгна и Едуард.

Той се спусна по терасите, като пътем оглеждаше оранжерии и лехите в тях, стигна до водата и пое по една пътека, която по някое време се раздвояваше и така отвеждаше до новия парк. Пътечката, пресичаща гробището край църквата и отвеждаща право до отвесната скала, той изостави, за да тръгне по другата, която леко се отклоняваше наляво, лъкатушейки полегато нагоре през дивните храсти; там, където двете пътечки се срещаха, той приседна за малко на една сърчно изработена пейка, после продължи по главната пътека и най-накрая след всички стълби и площадки се озова на тясната, къде по-стръмна, къде по-полегата алея, която отвеждаше до къщичката с мъха.

Шарлоте посрещна съпруга си на вратата и го настани да седне така, че да може с един поглед да обхване пейзажа, който се разкриваше като в рамка от вратата и прозореца. Той намери гледката за прекрасна, особено като отчете предстоящото настъпване на пролетта, когато всичко щеше да се изпълни с още повече живот.

– Единствената ми забележка е – додаде той, – че къщичката е сякаш малко тясна.

– За нас двамата е идеална – отговори Шарлоте.

– Безспорно – рече Едуард, – дори и за трети има място.

– Та даже и за четвърти – отвърна Шарлоте. – Вече ако сме повече хора, просто ще се настаним другаде.

– Понеже тук никой не ни безпокои – каза Едуард, – а и обстановката някак предразполага, искам да ти призная нещо, което ме мъчи от известно време. Отдавна се канех да го споделя с теб, но все не можех да се реша.

– И аз забелязах, че има нещо – съгласи се Шарлоте.

– Честно казано – продължи Едуард, – ако не бях притиснат от утрешното ранно заминаване на пощальона и ако не се налагаше да взема решение още днес, мълчанието ми можеше да продължи и още.

– Но какво има? – попита приветливо Шарлоте.

– Става въпрос за нашия приятел капитана – отвърна Едуард. – Нали помниш неприятното положение, в което, подобно на неколцина други, попадна, без да има вина. Мъчително е да се гледа как човек с неговите познания, талант и способности стои

без работа и... няма какво да го увъртам: искам да го поканим за известно време у дома.

– Това трябва много добре да се обмисли и да се погледне от повече страни – рече Шарлоте.

– Веднага ти казвам как аз виждам нещата – отвърна Едуард. – В последното му писмо се усещаше някаква дълбока потиснатост; не че е изпаднал в нужда, той умее да живее скромно, а и аз бих помогнал, ако все пак се наложи; той не би се притеснил да приеме помощ от моя страна, тъй като цял живот сме си правили взаимни услуги и толкова много си дължим един на друг, че не може да се пресметне кой на кого е дал повече – всъщност неговата мъка е, че стои бездеен. Да прилага ежедневно и ежечасно многостранните познания, които е придобил, в полза на другите, за него е истинско удоволствие, направо страст. А сега е принуден или да стои със скръстени ръце, или да се захване с усвояване на нови знания, при все че така и няма да ги усъвършенства до висотата на тези, които вече има – това, мила, е мъчително състояние и то се утежнява двойно и тройно от самотата му.

– Но бях останала с впечатлението – рече Шарлоте, – че вече е получил предложения от други места. Аз самата писах за него до някои мои влиятелни приятели и приятелки и доколкото ми е известно, това не е останало без последствия.

– Така е наистина – отвърна Едуард. – Но всички тези възможности, тези предложения, именно те го измъчват и усилват угнетението му. Никое от тях не е подходящо за него, убягва му предизвикателството; за никоя от предложените работи не си струва да жертва времето и ума си, собственото си „аз“. Много добре виждам всичко това, усещам го и у мен все повече се затвърждава желанието да го видя наш гост.

– Наистина е хубаво и благородно от твоя страна – каза Шарлоте – да приемаш така присърце състоянието на приятеля си; разреши ми обаче да ти напомня да помислиш и за себе си, за нас.

– Правя го – възрази Едуард. – Ние също ще спечелим от неговата близост. Финансово изобщо няма да ни натовари, пък и иначе няма да ни създава каквито и да е затруднения. Ако го

настаним в дясното крило на замъка, ще бъде удобно за всички. Така хем ще помогнем на него, хем и на нас ще ни е приятно, пък даже и от полза ще ни бъде! Аз отдавна се канех да направя едни измервания на имота и околността; той може да се погрижи за това и да поеме ръководството. Ти нали мислеше по-нататък да се заемеш с имотите, веднага след като си тръгнат сегашните наематели. Какво амбициозно начинание! Той не би отказал да ни даде някои насоки! Винаги съм имал нужда точно от такъв човек. Селяните си разбират от работата, но общуването с тях е трудно и винаги може да им се върва. С учените от града и академиите всичко е ясно и прозрачно, но на тях пък им липсва непосредственият поглед върху нещата. Докато у приятеля ми двете неща се съчетават чудесно; само си представи какво можем да постигнем с него – пък и за твоите идеи той ще бъде особено полезен. Е, благодаря ти, че така любезно ме изслуша; сега е твой ред да си кажеш честно и аргументирано всичко, което мислиш по въпроса; няма да те прекъсвам.

– Добре тогава – отвърна Шарлоте. – Веднага започвам с една обща забележка. Вие, мъжете, мислите повече за единичното, за настоящото, при това с право, защото сте призвани да действате, да вземате решения, за разлика от нас, жените, ние се концентрираме повече върху нещата в тяхната свързаност, за което също не можем да бъдем упрекнати, понеже собствената ни съдба, а и съдбата на семействата ни се крепи на тази свързаност и точно това ни кара да гледаме на нещата в тяхната цялост. Да видим нашия живот такъв, какъвто е сега и какъвто беше по-рано – дори ти ще се съгласиш, че поканването на капитана изобщо не се връзва с нашите намерения, нашите планове, с начина, по който сме се устроили.

С какво умиление си спомням за някогашните ни отношения! Когато бяхме млади, толкова се обичахме, обаче ни разделиха; теб от мен, защото баща ти нямаше насита на имане и те ожени за доста по-възрастна заможна жена; мен от теб, защото поради липса на други алтернативи дадох ръката си на един състоятелен човек, когото не обичах, но пък уважавах. После отново станахме свободни; ти по-рано, като твоята бабичка ти остави солидно наследство; аз по-късно, но затова пък точно

по времето, което съвпадна с твоето завръщане от странство. И така отново се намерихме. Имахме хубави спомени, с умиление се връщахме към тях, нищо не ни пречеше да се съберем. Ти настоя за това; аз не се съгласих веднага, защото, макар да сме родени в една и съща година, по мен като жена времето е оставило повече следи, отколкото по теб. Но накрая реших да не те лишавам от единственото, което те правеше щастлив. Ти искаше да си починеш до мен от всички неприятности в двора, в армията и по време на пътуването, и то точно с мен. Ето защо изпратих единствената си дъщеря в пансион, където да получи по-добро образование, отколкото би могла да се надява, ако бе останала в някое провинциално училище; и не само нея, но и Отилие, скъпата ми племенница, изпратих там, а за нея може би щеше да е по-добре да работи като икономка у дома и да се развива под мое ръководство. Всичко това се налагаше, ако разрешиш, само за да получим усамотението, за което така копнеехме преди, и защото най-последно ни се удаваше възможност да се насладим на така късно постигналото ни щастие. Това беше причината да се оттеглим на село. Аз поех нещата отвътре, ти ги пое отвън, както и като цяло. Аз се настроих да ти бъда партньор във всичко и да живея само за теб; нека си дадем малко време да видим как ще се развият отношенията ни при този начин на живот.

– Понеже, както сама каза, на вас, жените, по-ви се удава да гледате на нещата в тяхната свързаност – отвърна Едуард, – то след изслушване на аргументите ви, няма как да не ви се отдаде дължимото; не мога да отрека, че и ти си права и че нещата стоят именно така, както ги описа. Животът, който сме си подредили към момента, е прекрасен; но защо да не го надградим, защо да не го направим още по-хубав? Нима моята градина и твоят парк, по които толкова много работихме, занапред ще радват единствено нас?

– Прав си! – възкликна Шарлоте. – Така е! Но можем да го направим и без непременно да внасяме непривичното и чуждото. Нека ти припомним, че нашите намерения, включително и по отношение на забавленията ни, са свързани в известен смисъл само с нас двамата. Ти нали искаше да ми покажеш пътните си

дневници в тяхната последователност, да подредиш записките си и така с моя помощ да превърнеш тези безценни, но разхвърлени тетрадки и листчета в приятен албум, който да радва нас и другите. Обещах да ти помогна при преписването, като по този начин двамата се отдадем на едно удобно, задушевно, спокойно и уютно мислено пътуване из местата, които не сме имали възможност да видим заедно. Началото е поставено. Всяка вечер ти свириш на флейта, а аз ти акомпанирам на пиано; не ни липсват и гости – ние ходим, на нас ни идват. Поне аз така виждах първото ни чудесно лято и с радост го очаквах.

– Да, но представи си – отвърна Едуард, като потърка челото, – какво би било, ако към всичко, което ти така мило и картинно ми припомни, прибавим и присъствието на капитана. То не само няма да ни пречи, но и ще улесни заниманията ни и ще внесе повече настроение. На някои места с него сме ходили заедно; той също си водеше дневник, пречупвайки нещата през своето възприятие: ако съберем всички впечатления на едно място, ще се получи наистина хубав албум.

– Тогава нека направо ти призная – отговори Шарлоте с леко нетърпение, – идеята изобщо не ми харесва, нещо ми подсказва, че това няма да свърши добре.

– Ето затова с жена не може да се спори – въздъхна Едуард. – Говорите така разумно, че няма начин да ви се възрази, толкова сте сладки, че да му е драго на човек да се предаде, толкова крехки, че да не смеем да ви нараним, а предчувствията ви направо плашат.

– Не че съм суеверна – каза Шарлоте – и не че вярвам на свръхнамеси в живота, доколкото са такива; често обаче у нас изникват несъзнателни спомени за добри или лоши последствия, предизвикани от наши или чужди действия. Във всеки случай намесата на трети никога не остава без последици. Неведнъж съм виждала как отношенията между приятели, братя и сестри, влюбени, съпрузи се променят напълно, когато в живота им случайно или със специална покана се намеси трети, всичко се обръща с главата надолу.

– Това може да се случи – съгласи се Едуард – на хора, които не знаят какво искат от живота. Но не и на тези, които при натрупания житейски опит имат ясна представа за себе си.

– Тази ясна представа, скъпи – отвърна Шарлоте, – не само не е надеждно оръжие, но понякога може да бъде и опасно за онзи, който разчита на него. От всичко, изговорено дотук, от само себе си се налага изводът, че не трябва да избързваме. Дай ми още няколко дни, без да предприемаш нищо!

– Така като гледам – рече Едуард, – колкото и дни да си дадем, все няма да са достатъчни. Вече изложихме аргументите си „за“ и „против“, така че няма за какво да отлагаме решението. Може би най-добре ще бъде да го предоставим на жребия.

– Твоята склонност – каза Шарлоте – да прибегваш до решенията на жребия, когато се колебаеш за нещо, ми е добре известна. Но да се разчита на късмета за такова сериозно нещо, за мен е направо безотговорно.

– Но какво да пиша на капитана тогава? – извика Едуард. – Защото трябва да го направя сега.

– Напиши му едно спокойно, разумно, утешително писмо – посъветва го Шарлоте.

– Един вид, само да отбия номера – отвърна Едуард.

– Има случаи – каза Шарлоте, – в които е по-добре да изпратим някакво писмо, пък било то и само от любезност, отколкото изобщо да не пишем.

РОДСТВА ПО ИЗБОР
Йохан Волфганг фон Гьоте

Превод *Людмила Костова*
Редактор *Христина Мираз*
Коректор *Грета Петрова*
Дизайн на корицата *Биляна Славкова*
Предпечат *Десислава Борисова*

Немска. Второ издание
Формат 60x90/16
Печатни коли 16

ISBN 978-954-2962-60-1

Издава

Апостроф

Запазена марка
на „Алто комюникейшънс енд пбблишинг“ ООД

София, ул. „Кракра“ № 20
тел. 02/ 943 87 16

books@apostrof.bg
Книгите на „Апостроф“ може да закупите
от www.bookstore.enthusiast.bg

www.bookstore.enthusiast.bg

Печат Ропринт ЕАД

„Родства по избор“ е последният роман, излязъл изпод перото на гениалния философ, поет и писател Гьоте. Публикувано за първи път през 1809 г., това зряло и забележително произведение е издържало проверката на времето и вече два века се нарежда сред най-четената световна класика.

Литературното творчество на Гьоте съчетава чистотата и елегантността на стила с богато художествено въображение и с дълбоки философски идеи. „Родства по избор“, чийто създател освен благородник по рождение и безспорен новатор в литературата, неслучайно има огромно влияние над европейския неокласицизъм и романтизъм в края на XVIII в. и началото на XIX в.

Героите в тази творба на Гьоте поразяват със своята мъдрост, искреност и чистосърдечност. Всеки от тях е пример как човек може вечно да търси щастието, без да губи достойнството си и гордо да управлява живота си. Мъдри мисли, сентенции и идеи са прекрасно вплетени в интригуващия сюжет и това превръща романа в един своеобразен вечен и ценен философски трактат.

Цена 13,99 лв.

9 789542 962601

